

11.7.87 Cumartesi

"TKP'nin Sesi"

12.7.87 Pazar

Bu yayınıımızda şunları dinliyeceksiniz:

1. NEREDE BİR YOLDAŞ VARSA TKP ORADADIR programında:

- Referandum'da niçin evet ? (Haz. Eng.) Spk: Yav.

- Filipinli komünist Laya ile yapılmış bir röportajı

("Barış ve Sosyalizm Sorunları" dergisinden Spk: Y./D.

2. Kürtçe yayınıımızı Haz. Ahm. Spk: Ahm.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH AKADEMİSİ VAKFI

11.7.87

NEREDE BİR YOLDAŞ VARSA TKP ORADADIR

Bu programımızda önce " Referandum'da niçin evet?" başlıklı yazımızı sunacağız. Ardından, Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin son sayısında yer alan, Filipinli komünist Jose Lava ile yapılmış bir röportajı sunacağız. Röportaj, "Zindanlarda geçen 20 yıl" başlığını taşıyor.

Müzik:B-433

TKP

Engin, 11.7.1987

REFERANDUMDA NİÇİN EVET?

6 Eylülde anayasanın geçici 4. maddesi için referandum yapılacağı kesinleştikten bu yana çeşitli güçler referandumda ne yapacaklarını, nasıl bir kampanya yürüteceklerini açıklamaktalar.

Biz komünistler, ülkemizdeki demokrasi mücadelesinin gündeminin başına geçen bu konuda nasıl bir tutum alacağız, ne yapacağız?

MK'mizin 7. Plenumu, anayasanın geçici 4. maddesinin kaldırılması istemini, yani 12 Eylülün politik yasaklar koyduğu bir bölüm politikacının özgürce faaliyet göstermesi istemini destekledi. ~~FK~~ Bu istemi, TKP, insanların seçme ve seçilme hakkına hiçbir kısıtlama getirilemeyeceği yolundaki temel insan ve hak ve özgürlükleri kapsamında değerlendiriyor ve bu amaçla mücadele edeceğini ~~hakirkinmiş~~ açıklamış bulunuyor.

Evet, komünistler 6 Eylül referandumunda evet diyeceklerdir ve referandumdan evet çıkması için de çalışacaklardır.

Çünkü, birincisi, referandum, Özal hükümetini zayıflatmak için bir platformdur. Eğer referandumdan evet çıkarsa, bu ANAP'ın ve onun arkasındaki emperyalist güçler ile işbirlikçi oligarşinin ülkemizdeki konumlarını sarsacak, demokrasi mücadelesinin koşulları daha da iyileşecektir. Zaten bu böyle olduğu içindir ki, Evrenler, Özallar çoktan referandumdan hayır çıkması için kampanya ⁴/başlatmış bulunuyorlar. Onların amacı, 12 Eylül dönemi boyunca faşist bir anlayışla yeniden düzenlenmiş ve güçlendirilmiş olan baskı aygıtlarını ~~aynı~~ ~~koruyarak~~ koruyarak, orduyu ~~kırk~~ adım adım geri plana çekerek, ANAP iktidarını güçlendirerek, militarist destekli bir polis devleti oluşturmaktır. Görünüm parlamenter olacak, öz ise otoriter bir rejim olarak kalacak. Yani bir yanda 12 Eylülün devamı bir baskı rejimi- öte yanda demokrasiye ulaşma perspektifi. Yalnızca komünistlerin değil, bütün demokrasi güçlerinin önünde

duran ikilem budur. İkilem bu olduğu için de, bizim tavrımız açıktır: Biz demokrasi mücadelesinin koşullarının iyileşmesinden yanayız. O nedenle de referandumda evet diyecek, evet denmesi için de çalışacağız.

İkincisi, daha önce de belirttiğimiz bir nokta ile bağlıdır. Yani, komünistlerin temel insan ~~hak~~ hak ve özgürlüklerinin en ardıcıl savunucuları olmalarıyla. Bizim için referandum şu ya da bu politikacıya evet mi-hayır mı diyeceğiz sorunu değildir. Bizim için referandum insancıl dünya görüşümüzün gereği olarak ilkesel konulardan referandum özelinde herkese seçme ve seçilme hakkının savunduğumuz temel insan hak ve özgürlüklerinin geçerli kılınması sorunudur. X Tutumumuz, bu nedenle açık ve nettir.

Üçüncüsü, biz, referandum çalışmalarını her bir politik gücün, her bir toplumsal kesimin kendi istemlerini ortaya koyduğu, bu istemler temelinde mücadeleyi yükselttiği bir sürece dönüştürmesi- demokrasi mücadelesinin koşullarının iyileştirmede ~~nin referandumdan yararlanmasını~~ son derece yararlı bir tutum olacağını düşünüyoruz. İşçiler, köylüler, memurlar, esnaf ve zanaatkarlar, teknik elemanlar, öğretmenler, gençler, kadınlar, Kürt halkı ^{bu birleşik güçleri, çevreleri konumlarından yana olurlar} bu platformu meşru istemleri için kullanırlarsa, ^{şüphesiz} ~~değişik politik güç~~ TKP, bunları vargüçüyle destekleyecektir. (Biz komünistler, referandum platformunda "TKP'nin Barış ve Ulusal Demokrasi Alternatif Programı"nı geniş yığınlara, dışımızdaki sol güçlere ve öteki demokrasi güçlerine anlatmak için ~~de~~ yararlanacağız.)

6 Eylül'e kadar çok fazla bir zaman kalmadı. Bu nedenle, referandum konusunda hala pasif davranan, kampanya açmakta tereddüt eden SHP yönetimi ile DSP, bizce, ~~kesinlikle doğru bir~~ doğru bir tutum almıyor. Karşımızdaki ikilem, 12 Eylül'ün devamı olan bir otoriter baskıcı rejim mi- yoksa demokrasi mücadelesinin koşullarının iyileşmesi midir. Bu durumda, demokratım diyen hiç kimse pasif davranamaz. Yoksa, yalnızca kendisine değil, bütün öteki demokrasi güçlerine de, Türkiye'nin geleceğine de zarar vermiş olur.

Zindanlarda geçen 20 yıl

Filipinli komünist Jose Lava, yaşamının 20 yılını hapislerde geçirmiştir. Ama bunca yıllık hapislik onun iradesini kıramamıştır. Filipinli ve dünya kamuoyunun hükümete yaptıkları baskı sonucu 1970 yılında serbest bırakılmasından sonra hemen o Komünist Partisi'nin faaliyetlerine aktif olarak katılmıştır. Kaderine düşen bu acıların altından nasıl kalkmıştır? Kendi kişiliğini ve ülkülerini koruması ne kadar yardımcı etmiştir? ~~diğer~~. Biz işte bu soruları, dergimizde ³⁵⁵şimdi partisini temsil eden Lava yoldaşa yönelttik. O, şunları anlattı:

18 Ekim 1950... Bu uğursuz gün her zaman hafızamda kalacaktır. O zaman iktidar çevreleri, Manila'da aralarında partimizin bazı yöneticileri de bulunan büyük bir komünist grubu ele geçirmeyi başardı. Mayıs 1951'e kadar süren ve uydurma gerekçelere ~~(1)~~ dayandırılan mahkemede partimizin 6 üyesi idama mahkûm edildi, ben ve birkaç yoldaş ömür boyu hapis cezasına, gerikalanlar da değişik süreler hapis cezalarına çarptırıldı.

İlk zamanlarda ben hapishanede 12 yıldan ("ayaklanmaya katılmaktan" verilen en ağır ceza) ^{olan} fazla kalacağıma inanmıyordum, ülkede durumun değişeceğine ve bana verilen mahkûmiyet kararının gözden geçirileceğini ümit ediyordum. Yıllar birbirini kovalıyor, yalnız hapishanedeki kovuşlar, gardiyanlar ve tutuklular değişiyordu.

(1) Komünistler, "ayaklanmaya katılmakla" (o zaman partimiz yeni sömürge rejimine karşı silahlı savaşım yürütüyordu) suçlanıyor, ve bu "suçu ağırlaştırıcı unsurlar"la pekiştiriliyordu. Böylece komünistler ceza yasasında bulunmayan maddelere göre yargılanıyordu. Çünkü ceza yasasında yalnız "ayaklanmaya katılma" durumunda ceza ön görülüyor, "ağırlaştırıcı unsurlardan" söz bile edilmiyordu.

İlk beş yılın büyük bir kısmı idama mahkum edilenlere ayrılmış hücrelerde geçti. Okuma imkanlarının bile bulunmadığı, yalnız havalandırma için, akrabalarla ve avukatlarla görüşmek için çıkma izini verilen tek kişilik ^{bu 150 kişinin işvâske yaptığı hücresine dolu koğuşlarda da.} ~~koğuşlarda~~ ^{hiçbir yerde} de kaldığım oldu. Bir keresinde, ölüm mahkûm edilenler arasında kanlı bir çatışma çıktı, gardiyan bizi bunların yanından başka bir hücreye götürdü bir kaç ay kaldık. Bu koğuşta aynı zamanda 250 kişi bulunuyordu. Yerde, neredeyse üst üste yatıyorduk.

Tutuklu komünistler sürekli olarak gizli servislerde gözle subaylar tarafından izleniyordu, bazıları ise defalarca bizim dayanaklığımızı deniyorlardı. Hatırlıyorum ki, bir defasında, askeri cezaevindeki çok sıkı ve ağır koşullarda geçen dönemden sonra aralarında benimde bulunduğum birkaç yoldaşı, gözlerimizi bağlayarak cezaevinden çıkardılar. Uzun bir zaman tam bir sessizlik içinde yolculuk ettik. Nereye götürüldüğümüzü bilmiyorduk. Daha sonra anlaşıldığı üzere, yeni bir sorgulamaya götürülüyorduk. Gerçi, sorgulama neredeyse dosça bir sohbet biçiminde geçti. Sorgulamayı kendisini tarihçi olarak tanıtan bir istihbarat subayı yürütüyordu. Benden parti içinde savaşımı biçim ve yöntemleri konusunda süren tartışma konusundaki görüşmelerimi anlatmamı istiyordu. Ben bu "işbirliği" önerisini büyük bir nefretle reddettim.

O zaman benim üzerimde sinir bozucu ilaçlarla deneme yapmaya başladılar. Amaç bu ilaçların etkisini denemektir. Gece ile gündüz birbirine karışıyordu, ben sürekli yarı baygın bir durumda bulunuyordum. Bu durumdan çıkar çıkmaz yeniden iğne yapıyorlardı... Sonra da beni aklımı oynattığıma inandırmaya çalışıyorlardı. Daha sonra, karıma ülkenin Cumhurbaşkanı'na bir dilekçeyle başvurarak durumu şikayet etmesini önerdim. Karım, önerimi yerine getirmiş, ama yanıt almamıştı.

Bildiğim kadarıyla, Filipinler Komünist Partisi'nin yalnız bir üyesi (ölüm cezasına mahkûm edilenler arasından) birkaç yıl tutuklu

kaldıktan sonra düşmanın ağır baskılarına boyun eğmiştir. Diğerleri direndiler. Bana gelince, ben daha ilk gün affımı bile istememe kararı aldım. Böyle bir adım zayıflık işareti olarak, kurtulmak için kendi ilkelerinden vazgeçmek gibi de yorumlanabilirdi.

Bize aile üyelerimiz vasıtasıyla da etki yapma yeltenişlerinde bulundular. Gerçi, emperyalizm yanlısı rejime düşman olduklarını ve sosyalist görüşlere sempati duyduklarını bildikleri için, devrimci savaşıma doğrudan katılmıyan iki ağabeyime hiç başvurmamışlardır. Makamlar annem aracılığı ile beni etkilemeyi ^{de} denediler. Bu amaçla onlar bizim bir tanışığımızı annemle konuşmaya gönderdiler ve annemden beni ve o zaman ¹⁹⁶¹ FKP MK Genel Sekreteri görevini yapan küçük kardeşimi görüşlerimizden vazgeçmeye ikna etmesini istediler. Ama annem şu yanıtı vermiştir: "Oğullarım neyle uraşırlarsa uğraşsınlar, bunun iyi bir iş olduğuna inanıyorum, çünkü onlara güvenim tamdır. Bana ise yalnız onların sağ olmalarını ümit etmek ve dua etmek kalmaktadır."

Açık provokasyonlara da göğüs gerdığımız oldu. Bir kez güvenlik işlerinde çalışan subayların bir oyun oynadıklarını hâlâ hatırlıyorum. Onlar benim koğuşumun kapısının önünde bir pusula bulduklarını ve bu pusulada şöyle denildiğini belirttiler: "Lava yoldaş, artık herşey hazır". Bu sahte belgeye dayanarak, beni kaçırmaya hazırlanmakla suçlamak istiyorlardı. Ama bunlar da boşa çıktı. Bu olayın incelenmesi görevi, dürüst bir insan olan ve güvenlik işlerinde çalışan bir subaya verilmişti. Birkaç kez sorgulamadan sonra benim bu işle en küçük bir ilişkim bile olmadığını anladı ve gerekli hükmü verdi. Ne yazık ki, o kendi dürüstlüğünün kurbanı oldu. Onu mahkemeye verdiler, sorgulamalar sırasında pestilini ~~çıkartarak~~ çıkarınca dövdüler. Daha sonra öğrendik ki, bu subay kısa bir süre sonra ölmüş.

Uluslararası komünist hareketin gelişmesindeki karmaşık durumu, spekülasyon konusu yaparak, gardiyanlar bizim moralimizi bozmaya yeltendiler. Örneğin, bilindiği gibi kişiye tapmayı ve o dönemin suistimallerini kınayan SBKP 20. Kongresi'nden sonra gizli servisten

bir subay yanıma geldi ve Amerikan " U.S. News and World Report" dergisinin, Kongre kararlarının antikomünist yorumlamalarını ele alan sayısını gösterdi. Bana görüşümü sorduğunda, ben herşeyden önce burada yazılanların doğruluğundan büyük kuşku duyduğumu söyledim. Ve bunun komünistlerin sosyalizme olan inancını hiç bir şekilde sarsamayacağını, aynı zamanda yigit Sovyet halkının SBKP'nin yönetiminde Hitler faşizmine karşı zaferin kazanılmasında belirleyici rol oynadığını hiç kimsenin reddemeyeceğini ekledim.

Daha tutuklanmamızın ilk günlerinden itibaren bizim grubumuzu Katolik Kilisesinden din adamları ve rahibeler ziyaret etmeye ve bizleri ateist konumlarımızdan uzaklaştırmak için başarısız denemelerde bulunmaya başladılar. 60'lı yılların başlarında ise Filipinler'deki Katolik Lassalle Üniversitesi'nde faaliyet yürüten dini örgütün üyeleri kimi komünistleri ziyaretlerini artırdılar. Beni de iki kez ziyaret ettiklerini hatırlıyorum. Onların amacı, Maoçu görüşleri kullanarak, bizim saflarımızı bölmektir. "Lassalcı kardeşler" ideolojik açıdan zayıf olan ya da pratik deneyimi yetersiz olan kişileri araştırıyorlar. Onlar ancak bu tür birkaç kişi bulabildiler, komünistlerin çoğunluğu inançlarına bağlı kaldılar.

Benim 20 yıl boyunca bu hapishane çilelerine dayanmayı, herşeyden önce bu sınavlara hazır olmaya ve Komünist Partisi'nin savunduğu ülkülere bağlı olmaya borçluyum. Filipinliler Komünist Partisi'ne 1937'de, partinin 5 yıldır illegal koşullarda çalıştığı dönemde girdim ve daha en baştan komünistin yaşamının ne gibi tehlikelerle karşı karşıya olduğunu ve ne gibi özverilere hazır olması gerektiğini biliyordum.

Bunu müstakbel eşime, daha yeni tanıştığımız sıralarda bildirdim. Ve gururla şunu söyleyebilirim ki, ben uzun yıllar hapishanede kaldığım süre boyunca o beni anlayarak, büyük dayanıklılık ve yigitlik gösterdi. O, aslında üç çocuğumuzu tek başına büyüttü, iktidarın onun aracılığıyla bana etki yapmak için başvurduğu baskı yeltenişleri-

teslim olmadı.

Dava uğrunda özveride bulunan, hatta canlarını veren birçok yoldaşımın ve yakınlarımin yazgısı ~~hakata~~ üzerinde düşündüğümde, şunu söyleyebilirim: Biz tam da yabancı ve yerli zorbaların ayakları altında ezilen halkın ve yurdun çektiği acıları böyle derinden hissettiğimiz için komünist olduk. Öyle görülüyor ki, bunda Filipinlerde daha 19. yüzyılın sonlarında İspanya egemenliğine karşı başlatılan ulusal kurtuluş hareketlerinin gelenekleri de belirli rol oynamıştır. Bizim ailemizde çocuklar bu gelenekler ruhunda yetiştiriliyordu. Ben daha küçük yaştan beri dayımın sömürgecilere karşı savaştığını ve 18 yaşında San Rafael yöresindeki çarpışmalar sırasında can verdiğini biliyordum. Anam, babam bize, kız ve erkek kardeşlerime yurt sevgisini aşıladılar, fakirlerin ve ezilenlerin acılarını paylaşmamızı, adalet için canatmamızı, bilgi edinmemizi ve gerçekleri öğrenmemizi sağladılar, disiplinli ve direngen olmayı öğretiler.

→ Filipinli komünistler Japon işgali döneminde ve daha sonra da Amerikan sömürgeciliğinden kurtulmak için x verdikleri silâhlı savaşlar sırasında çetin sınavlardan geçtiler. Ülkeyi işgal eden Japonlar, Komünist Partisi'ni "baş düşman" ilân ederek, onun yöneticilerini yakalamak için gerçekten komünist avuna başladılar. O dönemde davaya bağlı olan birçok yoldaşımız öldürüldü. Onlar arasında Filipinler Komünist Partisi'nin kurucusu Crisante Evangeliste yoldaş da bulunuyordu. Bir gün Politik Büro'nun gizli oturumundan sonra, ben kılpayı tutuklanmaktan ve olasılıkla ölümden kurtuldum. Ölüm komünistleri sürekli tehdit ediyordu, biz hayatımızın her an tehlike de ~~ayk~~ olduğunu biliyorduk. Ve 1950'de bu anlattıklarımın başladığı gün, gerici Amerikan yanlısı rejimin uşakları beni yakaladıkları zaman, ben, elbette, korktum, ama bu ~~xx~~ korkuyu yenmeğe çalışıyordum ve en kötüsüne ~~xx~~ de hazırdım.

Daha mahkeme önüne çıkarılmadan bizi hapishaneye götürdüklerini

hatırlıyorum, orada aramızdaki bağları koparmak için bizi ayrı ayrı koğuşlara yerleştirdiler. Ama biz aramızda hiç bir anlaşma yapamadan, bu durumu protesto etmek için hep bir ağızdan "Enternasyonal"ı söylemeye başladık ve bundan sonra da "Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve onun kuklaları", "Yaşasın FKP ve onun Halk Kurtuluş Ordusu"⁽²⁾ diye haykırmaya başladık. Daha sonra diğer tutuklular, hatta ayrı ayrı gardiyanlar ve hapishane memurları, bu yığinsal olarak marşlar söyleişin ve haykırılan sloganların kendilerine büyük etki yaptığını belirttiler ve şunu dile getirdiler: Eğer hapishanedeki insanlar böyle hareket edebiliyorlarsa, onlar uğrunda savaşım verdikleri davanın doğru olduğunu ve eninde-sonunda zafere ulaşacaklarını inanıyorlar demektir.

20 yıl boyunca, hapishanede kaldığımız bu süre içinde, biz savaşkan ruhumuzu ve kurtuluşumuza inancımızı parti çalışmalarıyla koruduk. Bu çalışmalar, elbette, tutukluların olanakları koşullarına uygun bir biçimde yürütülüyordu.

İlk baştan eğitim işlerini yoluna koyduk. Bizim ayrı ayrı koğuşlarda tutulmamıza rağmen bu çalışmalar kesilmiyordu. Sonra hapishanede parti yönetiminin oturumlarını sürekli bir şekilde yapmaya başladık. Elbette, eğer bazı gardiyanlarla iyi işbirliği kurmayı başaramasaydık bunları yapamazdık. Gardiyanlardan kimileri FKP'nin geleneksel olarak büyük etkisi olduğu ve halkın partiye çok sempati duyduğu bölgelerde doğmuşlardı. Diğerleri ise bizim onlara karşı insancıl davranışlarımıza uygun bir yanıt olarak bunu yapıyorlardı. Biz yeni olağan oturumumuzu yapmak istediğimizde ilişki kurduğumuz gardiyanlar koğuş kapılarını açıveriyorlardı ve komünistler istedikleri koğuşta toplanıyordu. Gardiyanların onların işaret vermesi üzerine biz koğuşlara koşup kapıların kapanmasını bekliyorduk. Hiçbir durumda bize yardım

(2) Komünist Partisi'nin yönetiminde rejime karşı savaşan silâhlı birlikler. (Not Red.)

eden gardiyanları zor duruma düşürmemek için çok dikkat ediyordu.

Şunu da belirtelim ki, hapishanede bizden önce tutuklanmış komünistler de vardı. Artık onlar örgütlenmişlerdi, personeli tanıyorlardı ve bizimle çabuk ilişki kurdular. Biz de daha sonra buraya gelen ve "isyancılar" grubu" (yönetim bize Politik Büro grubu) ⁽³⁾ diyor du) için öngörülüş Bölüme getirilen kişilerle bağlarımızı düzene koyduk. Bunları yapmak pek kolay değildi, çünkü cezaevi yönetimi politik tutukluların bağlarını azami ölçüde kısıtlı tutmaya çalışıyordu. Buna rağmen biz bağ kurmanın bir yolunu buluyorduk. Güvendiğimiz gardiyanlara bir pusulayı ya da sözle bir haberi yoldaşlara iletmelerini rica ediyorduk. Yakınlarımız geldiğinde görüşme odasında karşılaştığımız yoldaşlarla birkaç söz söyleme fırsatını da kaçırmıyorduk.

Durum karmaşıktı, çünkü bizim parti yönetimiyle istediğimiz türden ilişkimiz yoktu. Cezaevi yetkilileri tutukluların aldıkları her şeyi didik didik alıyorlardı. Hatta tutukluların yakınlarının hazırladıkları yemekleri bile. Bu nedenle en başta her türlü rizi-koya girmeyi bir yana bıraktık ve verilecek önemli bilgilerin ancak ziyaretler sırasında sözle verilmesini önerdik.

Bazen cezaevi yetkililerini aldatmak olanağını elde ediyorduk. Örneğin, tutukluların gazete ve dergi almalarına izin veriliyordu. Ama bu ancak istihbarat organları aracılığıyla yapılıyordu ya da basın sıkı sansürden geçiriliyordu. Ya da gelen gazete ve dergileri kasten uzun zaman tutuklulara vermiyorlardı. Ama tutukluların yakınları ve dostları kızartılmış balıkları ve pişirilmiş pideleri en yeni gazetelere sarıyorlardı. Gardiyanlar yağlanmış bu gazetelere fazla dikkat etmiyorlardı. Ve biz de gereken bilgiyi böylece alıyorduk.

→ Filipinlerde milliyetçi eğilimli yeni cumhurbaşkanı iktidara geldiği 1957 yılından sonra tutuklu komünistler üzerindeki nezaret biraz hafifledi, bu da hapishanede parti okulu örgütlememize olanak

(3) Bu grupta doğrudan doğruya silahlı savaşa katılan FKP üyeleri ve aynı zamanda hapis cezasına çarptırılmış FKP'nin yönettiği sen-

sağladı.

Kesin, serin kanlı davranışlarımız, öteki tutuklulara her zaman yardım etmeye hazır olmamız, onların bize karşı saygılı davranmasını sağladı. Bizim cezaevi yönetiminin karşısında tutukluların kaldıkları koşulların iyileştirilmesi, yakınlarıyla daha sık görüştürülmeleri, gazete ve kitap sağlanması gibi sorunlarla sürekli çıkmamız da komünistlerin saygınlığını artırıyordu. Adi suçlulara dürüst davranmaya, insanca tutum almaya, onları incitmemeye, düşmanca çıkışlara kışkırtmamaya özen gösteriyorduk. İçki parası kopartmaya yönelik şantajları her zaman ve kesin olarak reddediyorduk, ama tavsiyelerde bulunmaktan hiçbir zaman vazgeçmiyor, tutukluluk sürelerinin azaltılması için af dilekçelerinin hazırlanmasına yardım ediyorduk. Bazen birbirine karşı olan çetelerden tutukluların çatışmalarını engellemeyi ve boğuşuna kan dökülmemesini önlemeyi başarıyorduk.

İlk zamanlar ve bizimle birlikte bulunan büyük bir grup Japon esirlerle de ortak dil bulabilmeyi başardık. Sanıyorum ki, iktidar çevrelerinin bu konudaki hesabı başkaydı: "İktidardakiler Japonların, direniş hareketine aktif katılmaları nedeniyle komünistlere karşı düşmanca bir tutum alacaklarını zannediyorlardı ve böylece bize gözdağı vermeyi, ek olarak psikolojik baskıda bulunmayı ümit ediyorlardı. Ama onların bu hesapları boşa çıktı. Esir askerlerle aynı koşutta bulunan bizler hemen bizim Japon militaristlerine karşı savaşmış olduğumuzu, ama bunlarla Japon halkı arasına hiçbir zaman eşitlik işareti koymadığımızı açıklamaya, anlatmaya başladık. Genel olarak aramızda normal ilişkiler oluştu, kimi esirler bizim savaşımızın ülküleri ve amaçları konusundaki sohbetlerde Marksizm-Leninizm'e ilgi göstermeye bile başladılar.

Dış dünyadan tecrit olmuş bir durumda bulunsak bile, FKP'nin kendisine vurulan darbelere karşın eylemlerini sürdürdüğüne dair haberler bize ulaşıyordu. Partimiz, adım adım yığınsal işçi, köylü ve gençlik örgütlerini canlandırıyor, demokrasi güçleri pekişiyordu. 1968'de politik tutukluların kurtarılması için geniş bir kampanya

yürütüldü. Ve bu kampanya dünya kamuoyunda da destek gördü. İktidar üzerinde ve eninde sonunda hakkımızda verilen mahkûmiyet kararlarını gözden geçirmek zorunda kalan Yüksek Mahkeme üzerinde baskılar artıyordu.

6 Ocak 1970, benim yaşamımda unutamıyacağım başka bir gün oldu. O gün biz yaklaşık 20 yıl kaldığımız hapishaneden çıktık. Bu olay basında büyük ilgi gördü. O zaman bizi yalnız akraba ve dostlarımız değil, aynı zamanda birçok gazeteden muhabirlerin de karşılamış olduğunu hatırlıyorum. Bunlardan biri şunu sormuştu: "Özgürlüğünüzün şu ilk dakikalarında neler düşünüyor, neler hissediyorsunuz?" Şu cevap verdim: "Ben hapishaneye komünist olarak girdim ve komünist olarak da çıkıyorum". [Başka bir yanıt da veremezdim.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ